

อาหารสมอง

•วารกรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Open Data เป็นคำค่อนข้างใหม่ แต่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการปราบคอร์รัปชัน และกำลังเป็นกระแสที่มาแรงในระดับโลก ลองมาดูกันว่ามันช่วยให้ประชาชนมีความหวังในการจัดการ โรคร้ายนี้ได้อย่างไร

Open Data มาจากแนวคิดที่ว่าข้อมูลบางอย่างควรที่จะมีการเปิดเผยอย่างเสรีให้ทุกคนนำไปใช้ และตีพิมพ์ผลการวิเคราะห์ตามประสงค์อย่างไม่จำกัดในเรื่องลิขสิทธิ์หรือการควบคุมในลักษณะต่างๆ

เป้าหมายของ Open Data ก็คล้ายกับเรื่อง open ในเรื่องอื่นๆ ในยุคเสรีนิยมของโลกปัจจุบัน เช่น Open Sky (เปิดท้องฟ้าเสรียอมให้มีสายการบินได้โดยไม่จำกัดและมิให้บริษัทใดผูกขาด อีกทั้งไม่ควบคุมราคาตัว)

Open Source (ไม่มีลิขสิทธิ์ในเรื่อง software *) Open Access (การเปิดเผยในการเข้าถึงบริการของรัฐ การใช้อินเทอร์เน็ต ฯลฯ*)

จริงๆ แล้วหลักการในเรื่องนี้มีมานานแล้ว เพราะสาธารณชนตระหนักดีว่าการเปิดเผยเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ ดังเช่นความเป็นเสรีของเนื้อหาความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์จำนวนมากเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติของมนุษยชาติ ไม่ใช่ของบุคคลใดหรือบริษัทใด

ในยุคอินเทอร์เน็ต Open Data ยิ่งมีความหมายมากขึ้นเพราะข้อมูลที่เปิดเผย เช่น จากภาครัฐซึ่งประชาชนเป็นนายนั้นสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และสามารถนำไปวิเคราะห์ต่อได้ง่าย

ใช้ 'Open Data' ปราบคอร์รัปชัน

กลุ่มประเทศ EU มีข้อตกลงในเรื่อง Open Data ของภาครัฐซึ่งเรียกว่า Open Government Data กล่าวคือประเทศสมาชิกควรเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้เพื่อสองเรื่อง **หนึ่ง** เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินภาครัฐ **สอง** เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการทำงานของภาครัฐ สิ่งสำคัญที่อยู่ใจกลางของเรื่องนี้ก็คือการป้องกันและปราบปรามคอร์รัปชัน ข้อถกเถียงสำคัญก็คือทั้งหมดเป็นเงินของประชาชน ดังนั้น เจ้าของก็มีสิทธิรู้ว่านำไปใช้จ่ายอะไรและอย่างไร

อังกฤษเป็นประเทศที่ก้าวหน้ามากที่สุดในรอบ 3-4 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลอังกฤษได้เปิดเผยข้อมูลของภาครัฐในปริมาณมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการใช้จ่ายงบประมาณ ผลปรากฏว่ากลุ่มประชาสังคมและประชาชนนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ประเมิน และได้ข้อสรุปมากมายที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณมากขึ้น

เป็นที่มั่นใจได้ว่าพนักงานภาครัฐของอังกฤษจะระมัดระวังในการใช้จ่ายและทุ่มเท

การทำงานมากขึ้นเพราะตอนนี้ไม่มีผู้คนเป็นตาลับปรอดที่คอยจับตามองและเป็นแกนในการปราบคอร์รัปชันโดยใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นตัวนำทาง

ในปี 2007 จำนวน 30 กลุ่มสนับสนุน Open Government Data ได้ประชุมกันที่เมือง Sebastopol ในรัฐแคลิฟอร์เนียและได้ร่วมกันประกาศ 8 หลักการของ

Open Government Data ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 complete ข้อมูลสาธารณะทั้งหมดต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน ยกเว้นที่เกี่ยวกับความมั่นคง ความเป็นส่วนตัว ฯลฯ
ข้อ 2 primary ต้องเปิดเผยข้อมูลพื้นฐานมิใช่การวิเคราะห์ข้อมูลมาแล้ว (ไม่ต้องการถูกบิดเบือนหรือทำให้เข้าใจผิด)
ข้อ 3 timely ต้องเปิดเผยข้อมูลเร็วที่สุดที่ทำได้เพื่อรักษาคุณค่าของข้อมูล หากช้าไปก็ไมทันการณ์ เช่น ข้อมูลก่อนการประมูล หรือข้อมูลก่อนเริ่มโครงการ ฯลฯ

ข้อ 4 accessible ต้องเปิดเผยอย่างกว้างขวางที่สุดให้แก่ประชาชนเพื่อวัตถุประสงค์ที่กว้างขวางที่สุด
ข้อ 5 machine processable ต้องเป็นรูปข้อมูลที่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้เชิงอิเล็กทรอนิกส์ (ข้อมูลที่ทำให้มาเป็นกล่องหรือมัดเชือกมาเพื่อให้ไปแกะหาความจริงเองใช้ไม่ได้)
ข้อ 6 non-discriminatory เปิดเผยข้อมูลให้ใครก็ได้โดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
ข้อ 7 non-proprietary ข้อมูลอยู่ใน

รูปแบบที่ไม่ทำให้ใครเป็นเจ้าของหรือควบคุมได้แต่เพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว

ข้อ 8 license-free ข้อมูลต้องไม่มี

ข้อห้ามในเรื่องสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า หรือข้อจำกัดในเชิงการค้า อาจมีการผ่อนผันได้ในเรื่องเกี่ยวกับความลับทางการค้าหรือความมั่นคง

ลองจินตนาการดูว่าถ้ามีการอัฟโหลด

ข้อมูลงบประมาณไทยทั้งหมดสู่สาธารณะชน จะเกิดอะไรขึ้นในสังคมเรา เชื่อว่าจะมีคนนำไปแยกว่าแต่ละจังหวัด แต่ละ อบต. ได้รับเงินงบประมาณเท่าใด มีการก่อสร้างโครงการใดบ้าง และถ้ายังเปิดเผยผลการใช้งบประมาณปีที่ผ่านมาว่าใครเป็นผู้ประมูลได้ในโครงการใด ด้วยราคาเท่าใด อบต. ใดได้รับเงินเท่าใด ใช้ทำอะไรไปบ้าง ฯลฯ นี่เป็นวิธีการแก้ไข ปัญหาคอร์รัปชันที่ชัดเจนโดยทั้งหมดไม่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพียงนโยบาย Open Data ของภาครัฐก็สามารถปรามคอร์รัปชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ถ้าข้าราชการไทยระดับรองอธิบดีขึ้นไป

ทุกคนต้องเปิดเผยทรัพย์สินเหมือนรัฐมนตรี ต้องเปิดเผยในปัจจุบัน หน้าตาของคอร์รัปชันในบ้านเราจะเปลี่ยนแปลงไปเพียงใด

ปัจจุบัน Open Government Data

ในบ้านเรามีอยู่พอควรแล้ว ไม่เชื่อลองเสิร์ชไปดูการเปิดเผยทรัพย์สินของสมาชิก ส.ส. ดูก็ได้ ขอแต่ให้อยู่ในรูปแบบของ machine processable เท่านั้นแหละ ข้าราชการ และนักการเมืองไทยจะมีพฤติกรรมในเรื่องคอร์รัปชันเปลี่ยนแปลงไปมาก

Open Data กำลังคืบคลานมาสู่

บ้านเรา แต่ยังไม่อยู่ในยุคปฏิรูปประเทศไทย ใเอเดียนี่สมควรได้รับการพิจารณาเพราะไม่เสียเงินเพิ่มและมีประสิทธิภาพยิ่งในการปรามคอร์รัปชัน

Open Government Data คมยิ่งกว่าดาบในการปราบโรคร้ายซึ่งเปรียบเหมือนกับปลวกที่กำลังกินบ้านเมืองของเราอยู่